

Udskriftsdato: 14. december 2025

2013/1 LSF 104 (Gældende)

Forslag til Lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: 2013-0009422

Forslag

til

Lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion

Personkreds

§ 1. Denne lov omfatter tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion samt deres efterladte.

Stk. 2. I denne lov forstås ved tidligere udsendte soldater og andre statsansatte personer, der som led i ansættelsen i staten har været udsendt mindst en gang eller i øvrigt i tjenstligt medfør har opholdt sig i udlandet i områder, hvor danske statsansatte deltager i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver.

Anerkendelse og sagsbehandling m.v.

§ 2. Arbejdsskadestyrelsen tilkender erstatning og godtgørelse for sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion, når

- 1) sygdommen ikke kan anerkendes som erhvervssygdom efter lov om arbejdsskadesikring,
- 2) begrundelsen for, at sygdommen ikke kan anerkendes efter lov om arbejdsskadesikring, er, at der mangler dokumentation for tidsmæssig sammenhæng mellem belastning og sygdomsdebut, og
- 3) der foreligger en psykiatrisk speciallægeerklæring udstedt senere end 6 måneder efter belastningens ophør, hvori det erklæres, at den undersøgte person lider af posttraumatisk belastningsreaktion, og at sygdommen er opstået i tilknytning til og som følge af udsendelse som nævnt i § 1, stk. 2.

Stk. 2. Finder Arbejdsskadestyrelsen, at der er tvivl om, hvornår sygdommen er brudt ud, kan Arbejdsskadestyrelsen indhente en ny psykiatrisk speciallægeerklæring.

§ 3. Ved behandlingen af sager efter denne lov finder reglerne i §§ 37-40 og §§ 42-43 i lov om arbejdsskadesikring tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Forældelsesfristen er 30 år for krav på erstatning og godtgørelse efter denne lov. Forældelsesfristen regnes fra tidspunktet for den skadevoldende belastnings ophør.

Klageadgang

§ 4. Afgørelser efter denne lov kan af den tidligere udsendte soldat eller anden statsansatte, af dennes efterladte og af den ansættende myndighed påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 8 i lov om arbejdsskadesikring.

Erstatning og godtgørelse

§ 5. Ved fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning og godtgørelse finder reglerne i kapitel 4-6 i lov om arbejdsskadesikring tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Erstatning og godtgørelse udbetales af Arbejdsskadestyrelsen.

Finansiering

§ 6. Staten afholder udgifterne til erstatning og godtgørelse efter loven, til Arbejdsskadestyrelsens og Ankestyrelsens administration af sager efter loven samt udgifter til oplysning af sagerne. Arbejdsskades-

tyrelsen afholder udgifter til oplysning af sagerne og til erstatning og godtgørelse mod senere refusion fra den ansættende statsmyndighed.

Ikrafttræden m.v.

§ 7. Loven træder i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Loven gælder også for erstatning og godtgørelse til personer, der før lovens ikrafttræden har fået diagnosticeret sent posttraumatisk belastningsreaktion.

Ændringer i anden lovgivning

§ 8. I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 190 af 24. januar 2012, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 894 af 4. juli 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 14, stk. 3, nr. 2, ændres »erstatningsansvar eller« til: »erstatningsansvar,«.

2. I § 14, stk. 3, nr. 3, ændres »arbejdsskadesikring.« til: »arbejdsskadesikring eller«.

3. I § 14, stk. 3, indsættes som nr. 4:

»4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.«

4. I § 59, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »herunder løbende udbetaling af erhvervsevnetabserstatning efter lov om arbejdsskadesikring«: »og efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.«

5. I § 94, stk. 3, nr. 2, ændres »erstatningsansvar eller« til: »erstatningsansvar,«.

6. I § 94, stk. 3, nr. 3, ændres »§ 29.« til: »§ 29, eller«.

7. I § 94, stk. 3, indsættes som nr. 4. :

»4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.«

§ 9. I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 1116 af 23. september 2013, som ændret ved § 1 i lov nr. 1386 af 28. december 2011 og § 11 i lov nr. 1380 af 23. december 2012, foretages følgende ændring:

1. I § 14 c, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion,«

Nr. 4-9 bliver herefter nr. 5-10.

§ 10. I lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. jf. lovbekendtgørelse nr. 1232 af 29. oktober 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 20, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion,«

Nr. 4-9 bliver herefter nr. 5-10.

2. I § 23, stk. 2, ændres »§ 17, stk. 2« til: »§ 17, stk. 3«.

§ 11. I ligningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 405 af 22. april 2013, som ændret blandt andet ved § 2 i lov nr. 1386 af 23. december 2012, § 9 i lov nr. 484 af 21. maj 2013 og senest ved § 5 i lov nr. 1347 af 3. december 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 7, nr. 20, ændres »§ 17 stk. 7, 2. pkt., og § 85, stk. 7,« til »§ 17, stk. 7, 4. og 5. pkt., og § 27 samt § 85, stk. 5,«

2. I § 7, nr. 20, indsættes som 2. pkt.:

»Det samme gælder for kapitalbeløb, der udbetales i henhold til § 17, stk. 7, 4. og 5. pkt., og § 27 i lov om arbejdsskadesikring, når erstatningen er tilkendt efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.«

Territorial gyldighed

§ 12. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

På baggrund af forespørgsel F29, som blev behandlet i Folketinget den 16. april 2013, vedtog et enigt Folketing den 23. april 2013 vedtagelse nr. V57, hvoraf det fremgår, at beskæftigelsesministeren og forsvarsministeren giver tilsagn om, at der etableres en ordning for veteraner, som har været udsendt af Danmark, hvor der ikke stilles krav om, at dokumentationen for sygdomsdebut vedrørende PTSD skal ske i form af lægebesøg inden for som udgangspunkt 6 måneder. Ordningen omfatter også tidligere afgjorte sager.

Folketingets vedtagelse nr. V57 omhandler kun de såkaldte veteraner på Forsvarsministeriets område. Regeringen finder det imidlertid væsentligt, at der ikke i relation til anerkendelser af sager om sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion efter denne lov gøres forskel mellem udsendte på Forsvarsministeriets område og udsendte på andre ministeriers område, som i mange tilfælde har været udsendt til løsning af opgaver i de samme områder inden for de samme perioder, og som blandt andet i relation til erstatning i forbindelse med dødsfald eller tilskadekomst under tjenesten er ligestillet. Lovforslaget omfatter således en bredere personkreds, end vedtagelse nr. V57 lægger op til.

2. Baggrunden for lovforslaget

Lovforslaget er en opfølgning på Folketingets vedtagelse nr. V57 af 23. april 2013. Formålet med lovforslaget er at etablere en ordning, der kan samle op på de sager, hvor sygdommen posttraumatisk belastningsreaktion (herefter benævnt PTSD) ikke har kunnet anerkendes, fordi kravene til dokumentation for sygdomsdebut efter den gældende lovgivning om arbejdsskadesikring ikke er opfyldt. Der er således tale om en ordning vedrørende anerkendelsesspørgsmålet. Ved fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning og godtgørelse finder reglerne i kapitel 4-6 i lov om arbejdsskadesikring tilsvarende anvendelse.

I Danmark anvendes forkortelsen PTSD i daglig tale for ICD-10-diagnosen posttraumatisk belastningsreaktion. Denne anvendes også her. Det skal understreges, at der ikke refereres til de amerikanske diagnosekriterier, da der er forskel på såvel sygdomskriterier som belastningskravet til Post Traumatic Stress Disorder (PTSD) efter den amerikanske diagnoseklassifikation DSM-IV og posttraumatisk belastningsreaktion efter ICD-10.

PTSD blev optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme i 2005. Efter fortegnelsen over erhvervssygdomme anmeldt før 1. januar 2005, gruppe I, og fortegnelsen over erhvervssygdomme anmeldt fra 1. januar 2005, punkt F1, kan PTSD anerkendes, hvis tilskadekomne har været udsat for traumatiske begivenheder eller situationer af kortere eller længere varighed af en exceptionelt truende eller katastrofeagtig karakter. Sygdommen skal opfylde samtlige diagnosekriterier, herunder at symptomerne skal have vist sig inden for 6 måneder efter ophøret af den traumatiske oplevelse.

De nugældende fortegnelser over erhvervssygdomme findes i bekendtgørelse nr. 1226 af 24. oktober 2013 om fortegnelse over erhvervssygdomme anmeldt efter 1. januar 2005 og bekendtgørelse 1225 af 24. oktober 2013 om fortegnelse over erhvervssygdomme anmeldt før 1. januar 2005.

Der har i praksis efter lov om arbejdsskadesikring været sager, hvor den udsendte gør gældende at have pådraget sig PTSD under udsendelse til eller ophold i områder i udlandet, hvor danske statsansatte deltager i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære eller andre lignende opgaver for staten, som er endt med en afgørelse fra Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen om, at erstatning

og godtgørelse ikke kan tilkendes. Dette skyldes blandt andet, at styrelserne ikke kan få tilstrækkelig dokumentation for, at symptomerne på PTSD er opstået i tilknytning til, at påvirkningen er ophørt, fordi den sygdomsramte ikke er gået til lægen i forbindelse med debut af sygdommen. Der er i praksis især tale om personer, der er udsendt til eller opholder sig i de nævnte områder som led i ansættelse på Forsvarsministeriets, Justitsministeriets og Udenrigsministeriets områder.

Den foreslåede ordning indebærer, at Arbejdsskadestyrelsen af egen drift i forlængelse af arbejdsskadesagen foretager en bedømmelse af de relevante sager efter loven, når der er truffet endelig afgørelse om, at den anmeldte sygdom ikke kan anerkendes efter lov om arbejdsskadesikring og de til loven hørende bekendtgørelser om fortegnelse over erhvervssygdomme.

3. Gældende ret

Efter § 7 i lov om arbejdsskadesikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 278 af 14. marts 2013, er en erhvervssygdom en sygdom, som efter medicinsk dokumentation er forårsaget af særlige påvirkninger, som bestemte persongrupper gennem deres arbejde eller de forhold, det foregår under, er udsat for i højere grad end personer uden sådant arbejde. Det er desuden en betingelse for at kunne anerkende en sygdom som en erhvervssygdom, at der kan dokumenteres en tidsmæssig sammenhæng mellem belastningen og sygdommens opståen.

I Danmark anvendes WHO's diagnosesystem ICD-10 ved behandlingen af arbejdsskadesager. Diagnosen PTSD stilles, når en person:

- har været udsat for traumatiske begivenheder af ekstraordinært truende eller katastrofeagtig natur og udvikler symptomer, såsom flashbacks, fortrængning, søvnbesvær eller koncentrationsbesvær, og
- har haft symptomer af mindst 1 måneds varighed.

Af WHO's definition af PTSD fremgår, at symptomer på, at man har fået PTSD, skal opstå inden for en periode, som kan variere fra få uger til måneder. I Danmark indgår det som en del af diagnosekriteriet, at en person, der har været udsat for en traumatisk belastning, skal have udviklet PTSD senest 6 måneder efter belastningen ophørte. Det danske krav er opstillet på baggrund af en lægefaglig vurdering og fremgår af den officielle danske version af ICD-10, som er udarbejdet af Sundhedsstyrelsen i samarbejde med Dansk Psykiatrisk Selskabs Diagnoseudvalg.

Ved vurderingen af, hvorvidt sygdommen PTSD var til stede, fulgte arbejdsskademyndighederne frem til sommeren 2013 en principafgørelse fra Ankestyrelsen fra marts 2009. Heraf fremgik blandt andet, at sygdommen skulle være fuldt ud til stede inden for 6 måneder, fra belastningen ophørte. Det fremgik ligeledes, at diagnosen ikke kunne stilles, uden at den tilskadekomne fuldt ud opfyldte de diagnostiske krav til sygdommen.

Principafgørelsen er fortsat gældende, men forståelsen af, hvornår diagnosen PTSD kunne konstateres, blev i juni 2013 suppleret af en forskningsmæssig udredningsrapport, der slog fast, at sygdommen PTSD både kunne optræde som beskrevet i principafgørelsen og som forsinket PTSD, hvor nogle af symptomerne opstod inden for de første 6 måneder efter belastningsophøret, men hvor sygdommen først kunne konstateres inden for få år efter belastningsophøret.

Erhvervssygdomsfortegnelsen er i sommeren 2013 ændret, således at også forsinket PTSD kan anerkendes administrativt efter fortegnelsen. Det er i Arbejdsskadestyrelsens vejledning om erhvervssygdomme beskrevet, at forsinket PTSD er omfattet af punktet på fortegnelsen, når personen inden for 6 måneder har haft nogle af symptomerne på PTSD og diagnosen PTSD kan stilles inden for få år fra belastningsophøret. Ved få år forstås som udgangspunkt 1-2 år.

Arbejdsskadestyrelsen kan anerkende sager, der ikke er omfattet af erhvervssygdomsfortegnelsen, efter forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget, hvis sygdommen vurderes udelukkende eller i overvejende grad at være en følge af arbejdets særlige art. Alle sager om PTSD, der ikke kan anerkendes efter fortegnelsen, herunder også forsinket PTSD, som først er fuldt ud til stede flere år efter påvirkningerne er ophørt, kan forelægges for Erhvervssygdomsudvalget. Ved vurderingen af, om sagen skal forelægges, indgår blandt andet, om der er en rimelig tidsmæssig sammenhæng mellem påvirkning og debut af sygdom (nogle år).

Dette indebærer i praksis, at Arbejdsskadestyrelsen ved vurderingen af, hvorvidt kravene til sygdommens debut er opfyldt, lægger vægt på lægelige oplysninger, der i tidsmæssig sammenhæng med debut af symptomer beskriver disse. Erklæringer, som beskriver, at der har været symptomer siden belastningsophøret, men først udfærdiges mange år senere, kan som udgangspunkt ikke tillægges særligt stor vægt, hvis tilskadekomne ikke har søgt behandling i de mellemliggende år. Omvendt vil en lægeerklæring, der er skrevet i den periode, hvor symptomerne er opstået, have betydelig bevismæssig værdi ved vurderingen af, om der har været symptomer på PTSD i relevant tidsmæssig sammenhæng med belastningen.

Arbejdsskademyndighederne tillægger som udgangspunkt ikke oplysninger fra tilskadekomne selv eller andre om sygdomsdebut i tidsmæssig sammenhæng med udsendelsen særskilt bevismæssig værdi, medmindre oplysningerne understøttes af en erklæring eller lignende fra en læge.

Der verserer for tiden en række retssager, der er anlagt mod Ankestyrelsen, om den administrative praksis. Sagerne er ikke afgjort ved domstolene på nuværende tidspunkt, og der er således ingen retspraksis på området.

4. Lovforslagets indhold

4.1. Generelt

Ved lovforslaget etableres en supplerende ordning til lov om arbejdsskadesikring, som giver mulighed for at tilkende erstatning og godtgørelse for diagnosticeret PTSD hos tidligere udsendte soldater og andre statsansatte i tilfælde, hvor erstatning og godtgørelse ikke kan opnås efter lov om arbejdsskadesikring på grund af manglende dokumentation for sygdommens udbrud i tilknytning til tjenesten. Det bemærkes, at forsinket PTSD under visse betingelser kan anerkendes direkte efter arbejdsskadesikringsloven efter ændringen af fortegnelsen over erhvervssygdomme i 2013, jf. afsnit 3. Forsinket PTSD er ikke det samme som "sent diagnosticeret PTSD."

Med forslaget lempes dokumentationskravet for debut af PTSD for soldater og andre udsendte, som ikke kan få deres psykiske sygdom PTSD anerkendt som erstatningsberettigende efter lov om arbejdsskadesikring.

Det betyder, at hvis en psykiatrisk speciallæge senere skriver en erklæring om, at det er sandsynligt, at sygdommen er opstået i tilknytning til og som en følge af udsendelsen, vil det fremover som udgangspunkt være tilstrækkeligt til, at kravene til debut af sygdommen anses for opfyldt. Lovforslaget giver ikke mulighed for at anerkende andre psykiske sygdomme, for eksempel depression.

Lovforslaget er baseret på reglerne om erstatning og sagsbehandling i arbejdsskadesikringsloven. Det foreslås at fravige og supplere reglerne i arbejdsskadesikringsloven på enkelte områder.

De foreslåede konsekvensændringer i anden lovgivning indebærer, at erstatninger efter denne lov ligestilles med erstatninger efter lov om arbejdsskadesikring.

4.2. Om forældelse af krav efter loven

Dansk rets almindelige regler om forældelse af fordringer er fastsat i forældelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1063 af 28. august 2013. Lovens regler finder anvendelse i det omfang, der ikke er fastsat særlige regler om forældelse af fordringer i anden lovgivning. Medmindre der indføres særlige forældelsesregler med den foreslåede lov, vil forældelseslovens regler finde fuldt ud anvendelse for erstatning og godtgørelse til soldater m.v. med sent diagnosticeret PTSD.

Efter forældelsesloven gælder en almindelig relativ forældelsesfrist på 3 år, jf. lovens § 3, stk. 1. Fristen suspenderes ved fordringshaverens utilregnelige uvidenhed om fordringen eller skyldneren, jf. § 3, stk. 2. Den 3-årige relative forældelsesfrist suppleres af en absolut frist, der – for så vidt angår fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade – som udgangspunkt er 30 år, jf. § 3, stk. 3, nr. 1.

Den relative forældelsesfrist regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt. For så vidt angår fordringer på erstatning eller godtgørelse for skade forvoldt uden for kontraktforhold svarer dette til tidspunktet for skadens indtræden, jf. forældelseslovens § 2, stk. 1 og 4. Den absolutte forældelsesfrist på 30 år regnes derimod fra den skadevoldende handlingens ophør, jf. forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1.

I lyset af dette lovforslags formål om at indføre en særlig ordning for udsendte soldater m.v., der i dag ikke kan få tilkendt erstatning og godtgørelse for deres sygdom (PTSD), vurderes det, at der i forhold til de krav på erstatning og godtgørelse, som den berettigede personkreds, jf. den foreslåede § 1, efter loven vil kunne kræve betalt, bør gælde en særlig forældelsesregel, der fraviger de almindelige forældelsesfrister i forældelsesloven.

Den psykiske lidelse, som den berettigede personkreds lider af, kan blandt andet være medvirkende til, at kravene på erstatning og godtgørelse ikke nødvendigvis bliver anmeldt til Arbejdsskadesstyrelsen umiddelbart efter, at den pågældende person bliver bekendt med sin sygdom (PTSD).

Udsendte soldater m.v. opholder sig typisk i et særligt miljø, der i sig selv adskiller sig væsentligt fra de hjemlige normale rammer, når de udsættes for den traumatiserende begivenhed. Endvidere oplever de et væsentligt miljøskifte, når de vender hjem. Der er således en særlig risiko for, at tidligere udsendte soldater m.v. med PTSD ikke straks vil tage kontakt til de relevante myndigheder, herunder Arbejdsskadestyrelsen, når de bliver bekendt med sygdommen. Af denne grund vurderes det, at den relative forældelsesfrist på 3 år i forældelsesloven er for kort, også selv om den i visse tilfælde vil kunne suspenderes. Det vurderes, at der i stedet for bør gælde en særlig forældelsesregel, hvorefter der gælder én forældelsesfrist, som regnes fra den skadevoldende belastnings ophør.

For at sikre, at den erstatningsberettigede person i lyset af sin sygdom har en rimelig mulighed for at søge om erstatning, foreslås forældelsesfristen fastsat til 30 år. Forældelsesfristens længde er identisk med den absolutte forældelsesfrist, der efter forældelsesloven som udgangspunkt gælder for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade, jf. herved forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1.

Det bemærkes, at den foreslåede model ikke ændrer på, at forældelseslovens øvrige regler finder anvendelse i den udstrækning, andet ikke følger af den foreslåede lov eller af forholdets særlige beskaffenhed, jf. herved forældelseslovens § 28.

Der henvises til lovforslagets § 3, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

5.1. Udgifter til erstatning og godtgørelse

Det skønnes, at Arbejdsskadestyrelsen, som følge af nærværende lovforslag, kan anerkende cirka 110

sager, som på nuværende tidspunkt er afvist efter arbejdsskadesikringsloven. Derudover skønnes det, at Arbejdsskadestyrelsen fremover årligt vil anerkende cirka 22 sager som følge af lovforslaget.

Udgiften til erstatning og godtgørelse efter denne lov per anerkendt sag skønnes at være den samme som udgiften per anerkendt sag for PTSD i arbejdsskadesystemet. Udgiften til mén godtgørelse og erstatning for tab af erhvervsevne skønnes til knap 1,5 mio. kr. pr. anerkendt sag. Erstatning for tab af erhvervsevne kan udbetales fra det tidspunkt, hvor der er påvist et tab af erhvervsevne, dog ikke før sagen er anmeldt som arbejdsskade til Arbejdsskadestyrelsen.

Vedtagelsen af lovforslaget vurderes i 2014 at ville koste cirka 15,4 millioner kr. i udgifter til erstatning og godtgørelse i sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet, stigende til cirka 36,5 mio. kr. i 2016, hvorefter udgiften gradvist falder. Der vil være udgift til disse sager i gennemsnitligt cirka 30 år beregnet som et gennemsnit frem til pensionsalderen. Den samlede udgift til ydelserne efter lovforslaget vil i den periode være cirka 159 mio. kr. til sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet.

Derudover er der udgifter til erstatning og godtgørelse i nye sager på cirka 4,7 mio. kr. i 2014, 9,2 mio. kr. i 2015 og 20,6 mio. kr. i 2016. Under forudsætning af en tilgang til ordningen på 22 sager årligt fremover bliver den årlige udgift efter 30 år cirka 31 mio. kr.

Der vil derudover være udgifter til Arbejdsskadestyrelsens administration af sagerne, herunder udgifter til speciallægeerklæringer og transportudgifter. Udgiften skønnes til cirka 0,2 mio. kr. årligt, dog cirka 1,5 mio. kr. det første år på grund af de sager, som tidligere er afvist efter arbejdsskadesikringsloven. Udgiften opkræves som et administrationsbidrag pr. sag, svarende til den normale administration af arbejdsskadesager, og betales af den ansættende statsmyndighed, jf. forslagets § 6. Bidraget er det samme som bidraget for en genoptaget erhvervssygdomssag. Speciallægeerklæringer og transportudgifter betales efter regning.

Det følger af lovforslagets § 5, at beregning, fastsættelse og udbetaling af erstatning og godtgørelse sker efter reglerne i lov om arbejdsskadesikring. Dette medfører, at tilkendelse af erstatning og godtgørelse til personer efter denne lov har samme retsvirkninger i forhold til anden lovgivning som erstatning og godtgørelse efter lov om arbejdsskadesikring. Dette har betydning for udgifterne til forsvarrets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning, udgiften til tilskadekomstpension til tjenestemænd og udgiften til såkaldte aktstykke 425-ydelser. Hertil kommer samspillet med udbetalinger efter sociallovgivningen. Erstatninger vil skattemæssigt blive behandlet efter de grundlæggende skatteretlige principper i statsskatteloven, dog med undtagelse af kapitalbeløbene omfattet af lovforslagets § 11.

Beregningerne er forbundet med betydelig usikkerhed.

5.2. Udgifter i relation til de særlige forsikringsordninger for forsvaret og for statsansattes tjenesterejser

Generelt er det lagt til grund, at de personer, som kan komme i betragtning efter forslaget, alle er statsansatte, og at de berettigede har en ordning for tillægssikring som følge af tekstanmærkninger til Finansloven. Ansatte på Forsvarsministeriets område er omfattet af tekstanmærkning nr. 100 til § 12 i Finansloven (Forsvarsministeriet), ansatte i politiet er omfattet af tekstanmærkning nr. 108 til § 11 i Finansloven (Justitsministeriet), mens andre statsansatte er omfattet af tekstanmærkning nr. 107 til § 7 (Finansministeriet) for andre statsansatte. Ydelserne betales af staten.

Der kan efter ovenstående tekstanmærkninger ydes erstatning og godtgørelse ved tilskadekomst eller dødsfald sket under eller som følge af tjenesten under udsendelse til eller ophold i tjenstligt medfør i udlandet i krigszoner, andre højrisikoområder eller i områder, hvor der foregår konfliktforebyggende,

fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver. Dødsfald og tilskadekomst forstås blandt andet som hændelser, der begrundet krav om erstatning eller godtgørelse i henhold til lov om arbejdsskadesikring. Da bestemmelserne i lov om arbejdsskadesikring om fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning efter forslaget skal finde tilsvarende anvendelse, vil dødsfald og tilskadekomst herefter kunne udløse ydelser efter bestemmelserne i tekstanmærkningen.

Vedtagelsen af lovforslaget vurderes i 2014 samlet set for alle, der kommer i betragtning efter lovforslaget, at ville koste ca. 70,5 millioner kr. i engangsudgift til sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet. Hertil kommer udgifter til nye sager, som i 2014 beløber sig til ca. 28 mio. kr. og ca. 14 mio. kr. årligt i de følgende år.

5.3. Udgifter i relation til tilskadekomstpension for tjenestemænd

Tjenestemandspensionslovens § 8 angiver, at tjenestemænd, der afskediges på grund af utjenstedygtighed, som er forårsaget af, at der under udførelse af tjenesten er overgået tjenestemanden en tilskadekomst, der begrundet krav på erstatning for tab af erhvervsevne i henhold til lov om arbejdsskadesikring, er berettiget til den egenpension, der gælder for en pensionsalder på 37 år.

Vedtagelsen af lovforslaget vurderes i 2014 at ville koste ca. 4,1 mio. kr. i udgift til sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet, og ca. 0,7 mio. kr. i de efterfølgende år. Der vil være udgift til disse sager i ca. 45 år. Den samlede udgift til ydelserne efter lovforslaget vil i den periode være ca. 29,5 mio. kr. til sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet. Derudover er der en udgift til nye sager på ca. 0,4 mio. kr. i 2014, 0,5 mio. kr. i 2015, 0,7 mio. kr. i 2016 samt 0,9 mio. kr. i 2017. Under forudsætning af en tilgang til ordningen på 22 sager årligt fremover vil den årlige udgift efter 45 år blive ca. 8,0 mio. kr.

5.4. Udgifter i relation til såkaldte aktstykke 425-ydelser

Med henblik på at ligestille tjenestemænd og overenskomstansatte indførtes der efter vedtagelsen i 1996 af aktstykke 425 en ordning, hvorefter personel, der ikke er omfattet af lov om tjenestemandspension eller lov om pensionering af civilt personel i forsvaret m.v., kan få udbetalt en supplerende skattepligtig løbende ydelse. Ordningen er lovfæstet i lov om forsvarets personel § 11 b. En forudsætning for ydelsen er, at tilskadekomst eller dødsfald er sket under eller som følge af tjenesten under udsendelse som beskrevet i lovforslagets § 1, stk. 2, og at Arbejdsskadestyrelsen har anerkendt den pågældendes dødsfald eller tilskadekomst som en arbejdsskade, der medfører et tab af erhvervsevne på mindst 15 pct., og at pågældende afskediges på grund af tilskadekomsten.

Vedtagelsen af lovforslaget vurderes i 2014 at ville koste ca. 19,8 millioner kr. i udgift til sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet og ca. 3,3 mio. kr. i de følgende år. Der vil være udgift til disse sager i ca. 45 år. Den samlede udgift til ydelserne efter lovforslaget vil i den periode være ca. 150 mio. kr. til sager, som på nuværende tidspunkt er afvist i arbejdsskadesystemet. Derudover er der en udgift til nye sager på ca. 2,2 mio. kr. i 2014, 3,3 mio. kr. i 2015, 4,4 mio. kr. i 2016, samt 5,5 mio. kr. i 2017. Under forudsætning af en tilgang til ordningen på 20 sager årligt fremover vil den årlige udgift efter 45 år blive ca. 50 mio. kr.

5.5. Ændringen af lov om aktiv socialpolitik

Forslaget betyder, at nogle borgere fremover vil modtage en erstatning, som de ikke modtager i dag. Der vil ikke kunne stilles krav om fradrag i eller tilbagebetaling af uddannelses- og kontanthjælp som følge af denne erstatning, så udgifter til uddannelses- og kontanthjælp til den berørte gruppe vil være de samme før og efter lovændringen.

Der vil derfor ikke være økonomiske konsekvenser vedrørende uddannelses- og kontanthjælp som følge af lovforslaget.

§ 8, nr. 4: Der er ikke nogen konkret viden omkring, hvor mange tidligere udsendte soldater og andre statsansatte, der årligt påbegynder et revalideringsforløb. Det vurderes, at det drejer sig om ca. 5 pct. af veteraner, der har gennemgået et rehabiliteringsforløb i forsvaret. Det vurderes på den baggrund at dreje sig om under 5 fuldtidspersoner på revalidering om året, hvorfor forslaget skønnes at medføre en marginal mindreudgift på revalideringsområdet.

5.6. Ændringen af lov om social pension samt lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Forslaget til lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD betyder, at nogle personer, som modtager pension efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., fremover vil modtage en erstatning, som de ikke modtager i dag.

Da formålet med lovforslaget er at udvide de gældende muligheder for erstatning efter lov om arbejdsskadesikring, som der efter gældende regler bortses fra ved formueopgørelsen efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension, betyder forslaget, at erstatninger, der udbetales efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD, heller ikke skal indgå ved formueopgørelsen.

Der vil ikke være økonomiske konsekvenser vedrørende pensioner efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. som følge af lovforslaget.

5.7. De samlede økonomiske konsekvenser

Det forudsættes, at udgifter til erstatning og administration af denne lov finansieres af staten.

Udgiften ved forslaget i de første år fremgår af tabellen.

Mio. kr.	2014	2015	2016	2017
Arbejdsskadeerstatninger m.v.	20,1	26,2	57,1	43,8
Administration inklusive lægeerklæring	1,5	0,2	0,2	0,2
Statens særlige erstatnings- og godtgørelsesordninger	98,4	14,0	14,0	14,0
Tjenestemandspensionsloven	4,5	1,2	1,4	1,5
Aktstykke 425-udbetaling	22,0	6,6	7,7	8,8
Udgift i alt	146,7	48,2	80,4	68,3

6. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Høring

Et udkast til lovforslag har den 4. november 2013 været sendt i høring med frist til den 18. november 2013 hos Advokatrådet, Akademikerne, Ankestyrelsen, Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring (AES), Arbejdsskadeforeningen AVS (Arbejdsskade- og Flekjobforeningen), Center for kvalitet i Erhvervsregulering, Centralforeningen for Stampersonel, Centralorganisationen af 2010, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Danske Forsikringsfunktionærers Landsforening, Dansk Journalistforbund, Danske regioner, Datatilsynet, de Blå Baretter, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Folk og Sikkerhed, Fonden Danske Veteranhjem, Forsikring & Pension, Forsvarets Civiletat, Forsvarets personeltjeneste, Forsvarets Landsorganisation, Forsvarskommandoen, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, HK/Danmark, Hovedorganisationen af officerer i Danmark, Hovedorganisationen for personel af Reserven i Danmark, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Ingeniørforeningen, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, KL, Krigsveteraner og Pårørende, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Lederne, Landsforeningen af arbejdsskadede, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere (LAP), Landsorganisationen i Danmark (LO), Lærernes Centralorganisation, Offentligt ansattes Organisationer, Soldaterlegatet, Støt Soldater og Pårørende.

På baggrund af denne høring er der foretaget væsentlige ændringer af lovforslaget. På denne baggrund er lovforslaget sendt i en ny ekstern høring samtidig med, at forslaget er fremsat i Folketinget. Høringsfristen er 17. januar 2014.

11. Sammenfattende skema med vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		En udgift til erstatning, godtgørelse, aktstykke 425-ydelse og tilskadekomstpension m.v. på 146,7 mio. kr. i 2014, 48,2 mio. kr. i 2015, 80,4 mio. kr. i 2016 og 68,3 mio. kr. i 2017
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner		Udgiften til administration er 1,5 mio. kr. i 2014 og derefter 0,2 mio. kr. årligt
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

I stk. 1 angives den persongruppe, der omfattes af forslaget, som tidligere udsendte soldater og andre statsansatte, der som følge af tjenesten har pådraget sig sent diagnosticeret PTSD.

Efter forslaget er endvidere efterladte efter en udsendt berettiget til erstatning på samme måde, som efterladte er berettiget til erstatning efter lov om arbejdsskadesikring. Dette følger af, at det i forslagets § 5 bestemmes, at kapitel 4-6 i lov om arbejdsskadesikring finder tilsvarende anvendelse ved fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning og godtgørelse. Det betyder blandt andet, at reglerne i §§ 19-23 i lov om arbejdsskadesikring om overgangsbeløb ved dødsfald, erstatning for tab af forsørger samt godtgørelse til efterladte også finder anvendelse i forhold til efterladte efter de udsendte efter forslaget. Formålet med denne del af forslaget er at give mulighed for erstatning til de efterladte i de tilfælde, hvor den udsendte har begået selvmord som følge af den PTSD, som den udsendte har pådraget sig. Der er med andre ord ikke lagt op til, at de efterladte kan indtræde i kravet på erstatning og godtgørelse ved succession eller arv.

Personkredsen defineres mere præcist i stk. 2 som tidligere udsendte soldater og andre statsansatte, der som led i deres ansættelse mindst én gang har været udsendt eller i øvrigt i tjenstligt medfør opholdt sig i udlandet i områder, hvor danske statsansatte deltager i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver.

Den berettigede personkreds indsnævres ved forslagets § 2, således at personkredsen samlet set består af udsendte personer efter § 1, som ikke har kunnet få erstatning efter lov om arbejdsskadesikring på grund af manglende dokumentation for tidsmæssig sammenhæng mellem belastning og sygdomsdebut.

Der er i praksis hovedsageligt tale om personer, der er udsendt til eller opholder sig i de nævnte områder som led i ansættelse på Forsvarsministeriets, Justitsministeriets og Udenrigsministeriets områder.

Inden for Forsvarsministeriets ressort omfatter personkredsen såvel soldater som andre ansatte, herunder civile, der på lignende vis som soldater udsendes til eller opholder sig i de i forslagets § 1, stk. 2, nærmere angivne opgaveområder i tjenstligt øjemed, for eksempel feltpræster og læger. Ansættelsen kan være i en myndighed på Forsvarsministeriets område eller ansættelse, hvor personen udlånes til forsvaret.

Ansatte på Forsvarsministeriets område, der som led i deres tjeneste udstationeres i udlandet ved danske eller fremmede myndigheder eller internationale organisationer og derfra udsendes til eller opholder sig i udlandet, hvor konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver foregår, er ligeledes omfattet.

Ansatte på Justitsministeriets og Udenrigsministeriets område, der som led i deres tjeneste udsendes til eller opholder sig i udlandet i områder, hvor danske statsansatte deltager i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver, er ligeledes omfattet. På Justitsministeriets område vil der typisk være tale om polititjenestemænd, der er udsendt af Danmark på baggrund af en beslutning truffet af regeringen, Folketinget (Det Udenrigspolitiske Nævn) eller en minister. Men der kan også være tale om øvrige ansatte, der på lignende vis udsendes, for eksempel ansatte i politiet, der

varetager eksempelvis grænsebevogtningsopgaver eller yder bistand til sporsikring eller fastlæggelse af uidentificerede afdødes identitet, eller ansatte, der udsendes til at udgøre bindeleddet mellem Rigspolitiet og de lokale myndigheder i forbindelse med bl.a. udlændingesager. På Udenrigsministeriets område vil det omfatte personer ansat og udsendt af Udenrigsministeriet, for eksempel Danida-rådgivere, udsendte under Freds- og Stabiliseringsberedskabet samt Naboskabsprogrammet.

Som eksempler på persongrupper, der ikke vil være omfattet af bestemmelsen, kan nævnes journalister, der ikke er ansat af staten, og personer, der er ansat til arbejde for fremmede militære magter eller private sikkerhedsorganisationer, uden at dette er et led i ansættelse i staten.

Det forudsættes, at ethvert tjenstligt begrundet ophold i opgaveområdet er omfattet. Det er således hensigten, at også ansatte, som ikke indgår i en udsendt militær styrke eller anden missions bemanning, men som af tjenstlige årsager besøger opgaveområdet, omfattes af loven. Dette indebærer således, at også for eksempel embedsmænd, som er på tjensterejse eller lignende af kortere varighed til udlandet i områder, hvor danske statsansatte deltager i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver, vil være omfattet.

Det forudsættes endvidere, at rejsen til og fra opgaveområdet medregnes til udsendelsen på samme måde som rejsen til og fra destinationen i forbindelse med en tjensterejse medtages i praksis efter lov om arbejdsskadesikring. Denne praksis vil i påkommende tilfælde finde tilsvarende anvendelse.

Til § 2

Det foreslås i stk. 1, at Arbejdsskadestyrelsen af egen drift behandler sager om erstatning og godtgørelse for sent diagnosticeret PTSD efter den foreslåede lov, når visse betingelser er opfyldt. Arbejdsskadestyrelsen vil bede den tilskadekomne om at give samtykke til, at sagen behandles og til at Arbejdsskadestyrelsen kan indhente de nødvendige oplysninger til brug for sagens behandling.

I *stk. 1, nr. 1*, opstilles den betingelse, at sygdommen ikke kan anerkendes som en erhvervssygdom efter lov om arbejdsskadesikring. Dette indebærer, at erstatning og godtgørelse ikke kan tilkendes efter lov om arbejdsskadesikring.

Efter *stk. 1, nr. 2*, er det en yderligere betingelse, at begrundelsen for, at der ikke kan tilkendes erstatning og godtgørelse efter lov om arbejdsskadesikring, er manglende dokumentation for, at sygdommen er opstået i tilknytning til belastningen.

Hvis der er en anden begrundelse for, at sygdommen ikke kan anerkendes efter lov om arbejdsskadesikring, for eksempel at kravene til styrken og arten af den skadevoldende påvirkning ikke er opfyldt, eller at der er klare konkurrerende årsager til sygdommen, kan erstatning ikke tilkendes efter den foreslåede lov.

I *stk. 1, nr. 3*, opstilles som en tredje betingelse for erstatning, at der foreligger en psykiatrisk speciallægeerklæring, udstedt senere end 6 måneder efter belastningens ophør, hvori det erklæres, at den undersøgte skønnes at have PTSD, som er opstået i tilknytning til og som følge af udsendelsen. Hermed lempes dokumentationskravet i forhold til diagnosekriteriet for PTSD for de af loven omfattede personer.

Det betyder, at når en psykiatrisk speciallæge senere end 6 måneder efter belastningens ophør skriver en erklæring om, at den undersøgte person lider af PTSD, og at sygdommen skønnes at være opstået i tilknytning til dennes udsendelse, vil det fremover være tilstrækkeligt til at dokumentere, at symptomerne på sygdommen er opstået inden for 6 måneder efter den skadevoldende udsættelse, svarende til definitionen af PTSD i WHO's sygdomsklassifikation ICD-10. Erklæringen forudsættes udfærdiget på baggrund af de samlede lægelige oplysninger i sagen og en klinisk undersøgelse af den sygdomsramte.

Det foreslås i *stk. 2*, at Arbejdsskadestyrelsen kan indhente en ny psykiatrisk speciallægeerklæring, som udfærdiges på baggrund af de samlede lægelige oplysninger i sagen og en undersøgelse af den tilskadekomne person, når styrelsen er i tvivl om, hvornår sygdommen er brudt ud, for eksempel fordi der er flere forskellige lægeoplysninger i sagen.

Det forudsættes, at Arbejdsskadestyrelsen i forlængelse af arbejdsskadesagen af egen drift behandler spørgsmålet om erstatning efter loven, og at Arbejdsskadestyrelsen træffer en samlet afgørelse efter lov om arbejdsskadesikring og denne lov. Dette sker ud fra et hensyn til, at den enkelte ikke skal modtage flere afgørelser i forløbet.

Det forudsættes tillige, at mulighederne for at tilkende erstatning efter arbejdsskadesikringsloven er udtømt, herunder at der er sket forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget, jf. § 9 i arbejdsskadesikringsloven, af relevante tilfælde. Det fastholdes dermed, at de sikrede personers primære mulighed for at få erstatning og godtgørelse for PTSD også fremover skal være lov om arbejdsskadesikring.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at behandlingen af sager efter forslaget følger en række regler i lov om arbejdsskadesikring. Det drejer sig om følgende regler i kapitel 7 i lov om arbejdsskadesikring:

- § 37 om sagsoplysning fra andre end tilskadekomne
- § 37 a om stiltiende samtykke
- § 38 om tilskadekomnes pligt til at medvirke ved sagsoplysningen
- § 39 om frist for afgørelsen af sager, der ikke kan anerkendes
- § 39 a om adgangen til at udstede dokumenter uden underskrift eller med maskinelt gengivet underskrift eller på lignende måde

Det drejer sig om følgende regler i kapitel 8 i arbejdsskadesikringsloven:

- § 40 om afgørelseskompetence
- § 40 a om tilbagebetaling
- § 42 om genoptagelse af erstatningsfastsættelsen vedrørende tilskadekomne
- § 43 om genoptagelse af erstatningsfastsættelsen vedrørende efterladte

Det foreslås i *stk. 2*, at der skal gælde en særlig forældelsesfrist på 30 år for krav på erstatning og godtgørelse, der støttes på reglen i den foreslåede § 2, stk. 1.

Forældelsesfristens længde er identisk med den absolutte forældelsesfrist, der efter forældelsesloven som udgangspunkt gælder for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskaade, jf. herved forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1.

Begyndelsestidspunktet for 30-årsfristen er tidspunktet for den skadevoldende belastnings ophør, hvilket svarer til tidspunktet for den skadevoldende handlings ophør i forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1. Herefter vil det i almindelighed være tidspunktet for afslutningen af udsendelsen, der vil være begyndelsestidspunktet for den 30-årige forældelsesfrist.

Den 30-årige forældelsesfrist vil ikke kunne undergives suspension, hvilket svarer til retsstillingen for andre særlige forældelsesfrister, jf. herved forældelseslovens §§ 5-8.

Nedenfor er beskrevet et eksempel, der illustrerer anvendelsen af forældelsesreglen i den foreslåede § 3, stk. 2:

Som eksempel kan nævnes den situation, hvor en person omfattes af den foreslåede § 1 er udsendt i perioden 1. december 2013 – 1. december 2014. I tilknytning til og som følge af udsendelsen udvikler den

pågældende en sent diagnosticeret PTSD, der berettiger til erstatning og godtgørelse efter den foreslåede § 2, stk. 1.

Kravet på erstatning og godtgørelse vil efter den foreslåede § 3, stk. 2, være undergivet en 30-årig forældelsesfrist, der begynder at løbe fra den 1. december 2014, som er tidspunktet for den skadevoldende handlings ophør (belastningens ophør).

Forældelse vil herefter indtræde den 1. december 2044. Ansøgning om erstatning og godtgørelse, der indgives efter dette tidspunkt, vil blive afvist med henvisning til, at kravet er bortfaldet på grund af forældelse.

Det bemærkes, at den foreslåede § 3, stk. 2, ikke ændrer på, at forældelsesloven, jf. den generelle formodningsregel i forældelseslovens § 28, fortsat vil gælde i den udstrækning, andet ikke følger af den foreslåede lov.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås, at afgørelser efter loven kan påklages til Ankestyrelsen af tidligere udsendte soldater og andre statsansatte samt deres efterladte. Samme ret har den ansættende statsmyndighed, som er ansvarlig for betaling for sagens behandling og for erstatning, jf. forslaget § 6. Derved får den ansættende statsmyndighed efter forslaget samme retsstilling, som arbejdsgivere har efter lov om arbejdsskadesikring, i relation til anke.

Til § 5

Det foreslås i *stk. 1*, at ved fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning og godtgørelse finder reglerne i kapitel 4-6 i lov om arbejdsskadesikring tilsvarende anvendelse på erstatning og godtgørelse efter forslaget.

En løbende erstatning for tab af erhvervsevne tilkendes efter arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 7 og 8, med virkning fra det tidspunkt, hvor der er påvist et tab, dog ikke fra et tidspunkt, der ligger før, arbejdsskaden er anmeldt. Der kan således efter denne lov tilkendes erstatning efter reglerne i arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 7.

Henvisningen til kapitel 4-6 i arbejdsskadesikringsloven indebærer også, at det er tilskadekomnes alder på skadetidspunktet - og dermed ikke på anmeldelsestidspunktet eller afgørelsestidspunktet - der er afgørende for aldersreduktionen af godtgørelsen for varigt mén.

Henvisningen i forslaget i § 5, *stk. 1*, til kapitel 4-6 i arbejdsskadesikringsloven indebærer også, at princippet i arbejdsskadesikringslovens § 25, stk. 4, skal anvendes. Efter dette princip skal erstatning og godtgørelse fastsættes efter forholdene på afgørelsestidspunktet.

Da det efter forslaget § 2, stk. 1 er en betingelse for at behandle krav om erstatning efter den foreslåede lov, at sygdommen ikke kan anerkendes efter lov om arbejdsskadesikring, vil erstatning efter arbejdsskadesikringsloven være primær i forhold til erstatning efter forslaget. Det følger heraf, at der ikke kan tilkendes erstatning efter den foreslåede lov, hvis der er krav på erstatning efter lov om arbejdsskadesikring. Det skal således ikke kunne forekomme, at der tilkendes erstatning både efter denne lov og efter lov om arbejdsskadesikring.

Med henvisningen til kapitel 4-6 i lov om arbejdsskadesikring opnås, at gældende regler og praksis for fastsættelse, udmåling og udbetaling af erstatning og godtgørelse efter lov om arbejdsskadesikring

finder anvendelse. Med henblik på at sikre, at erstatning og godtgørelse efter forslaget medfører samme retsvirkninger i forhold til anden lovgivning, som erstatning efter lov om arbejdsskadesikring, er der foreslået nogle konsekvensændringer af anden lovgivning. Der er tale om den skattemæssige behandling af erstatningen, regulering af sociale ydelser m.v. på baggrund af en løbende erstatning for tab af erhvervsevne samt retten til ydelser efter andre erstatnings- og forsikringsordninger, herunder for eksempel forswarets særlige erstatningsordning, jf. bekendtgørelse nr. 129 af 28. februar 2005 om forswarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning. Der henvises til forslagets § 8 - § 11.

Det foreslås endelig i *stk. 2*, at erstatning og godtgørelse, som tilkendes efter denne lov, udbetales af Arbejdsskadestyrelsen. Dette er en fravigelse fra de regler, der gælder i lov om arbejdsskadesikring, hvor Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring står for udbetalingen af erstatninger i sager om erhvervssygdomme, som er nødvendiggjort af, at erstatning og godtgørelse samt sagernes omkostninger skal afholdes endeligt af de ansættende myndigheder.

Til § 6

Det foreslås, at staten betaler udgifter til erstatning og godtgørelse efter den foreslåede lov og udgifter til administrationen i Arbejdsskadestyrelsen og i Ankestyrelsen af sager efter loven. Dette gælder også for tilfælde, der ikke kan anerkendes som erstatningsberettigende efter den foreslåede lov.

Til § 7

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende.

Det bemærkes, at Arbejdsskadestyrelsen allerede i 2013 har genoptaget og behandlet et antal sager med henblik på anerkendelse af forsinket PTSD efter lov om arbejdsskadesikring.

Arbejdsskadestyrelsen vil på eget initiativ foretage en vurdering og træffe en afgørelse efter bestemmelserne i lovforslaget i forhold til personer, der har modtaget afgørelse om, at de ikke er berettigede til erstatning for deres PTSD på grund af manglende dokumentation for, at sygdommen er opstået i tilknytning til tjenesten. Det samme gælder i forhold til personer, der endnu ikke har modtaget en afgørelse, men hvor det skønnes, at erstatning ikke kan tilkendes af samme grund. Arbejdsskadestyrelsen vil bede tilskadekomne om samtykke til at behandle sagerne.

Arbejdsskadesikringsloven indeholder en række formelle betingelser for, at et krav efter loven kan behandles. Er disse betingelser ikke til stede, vil sagen blive afvist som arbejdsskade af formelle grunde.

For eksempel skal krav efter arbejdsskadesikringsloven anmeldes inden for 1 år fra skadens indtræden. Der kan dispenseres fra denne frist, men før 1. juli 2007 var det efter praksis vanskeligt at opnå en dispensation fra anmeldelsesfristen.

Det betyder, at der kan være sager, som er afvist af formelle grunde efter arbejdsskadesikringsloven, uden at der er foretaget en egentlig realitetsbehandling. Blandt disse kan der være sager, som kan være omfattet af denne lov. Det er derfor nødvendigt med en bestemmelse, der sikrer, at disse sager nu kan realitetsbehandles efter denne lov.

Med henblik på en hurtig afgørelse af sagerne foreslås det, at loven træder i kraft dagen efter offentliggørelse i Lovtidende.

Det foreslås i *stk. 2*, at loven også skal gælde for erstatning og godtgørelse til udsendte soldater m.v., der før lovens ikrafttræden har fået sent diagnosticeret PTSD.

Der er tale om en overgangsbestemmelse, som skal sikre, at udsendte soldater m.v. med sent diagnosticere-

ret PTSD, der er indtrådt før lovens ikrafttræden, kan få tilkendt erstatning og godtgørelse efter lovens bestemmelser, hvis kriterierne i lovforslagets § 2, stk. 1, i øvrigt er opfyldt. Dette gælder også i tilfælde, hvor den pågældende tidligere har søgt om erstatning og godtgørelse for sent diagnosticeret PTSD og fået afslag.

Den særlige forældelsesregel i lovforslagets § 3, stk. 2, hvorefter der vil gælde en forældelsesfrist på 30 år, der begynder at løbe fra den skadevoldende belastnings ophør, betyder, at der ikke vil kunne kræves erstatning og godtgørelse, hvis dette tidspunkt ligger mere end 30 år før lovens ikrafttræden.

Til § 8

(Ændring af lov om aktiv socialpolitik)

Til nr. 1-3 (§ 14, stk. 3)

Efter gældende regler i lov om aktiv socialpolitik er udgangspunktet, at personer, der har formue, ikke kan få hjælp i form af kontanthjælp m.v. Kommunen kan dog se bort fra formue af særlig karakter.

Efter gældende regler skal kommunen blandt andet se bort fra erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, lov om erstatningsansvar eller lov om arbejdsskadesikring, jf. § 14, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik.

Det foreslås med lovforslaget, at tilkendelse af erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD har samme retsvirkninger i forhold til anden lovgivning som erstatning og godtgørelse efter lov om arbejdsskadesikring.

Det foreslås på den baggrund, at lov om aktiv socialpolitik ændres, således at erstatninger og godtgørelser til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD behandles på samme måde som erstatning og godtgørelse efter arbejdsskadesikringsloven.

Det betyder, at kommunen ifølge forslaget til § 14, stk. 3, nr. 4, i lov om aktiv socialpolitik skal se bort fra formue i form af erstatning for tab af erhvervsevne. Endvidere betyder det, at kommunen ikke skal foretage fradrag i hjælpen for erstatningen, hvilket følger af § 33, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik.

Forslaget til nr. 1 og 2 er konsekvenser af forslaget til nr. 3.

Efter den gældende § 14, stk. 5, skal kommunen desuden se bort fra formue, som skyldes beløb, der er udbetalt som godtgørelse for varigt mén og ikke-økonomisk skade. Der kan være tale om godtgørelse efter lov om arbejdsskadesikring, erstatningsansvarsloven eller anden tilsvarende lovgivning. Denne bestemmelse finder også anvendelse, når sådanne beløb udbetales efter den foreslåede lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD.

Til nr. 4 (§ 59, stk. 1)

Efter de gældende regler i § 59, stk. 1, 1. pkt., i lov om aktiv social politik, skal kommunen nedsætte revalideringsydelsen med indtægter fra løbende udbetalinger fra forsikringer og pensionsordninger, herunder løbende udbetaling af erhvervsevnetabserstatning efter lov om arbejdsskadesikring.

Disse indtægter skal dog kun trækkes fra i det omfang, de sammenlagt med revalideringsydelsen overstiger revalidendens hidtidige arbejdsindtægter, jf. § 59, stk. 1, 2. pkt., i lov om aktiv social politik.

Det foreslås, at § 59, stk. 1, 1. pkt. ændres, således at løbende udbetalinger af erhvervsevnetabserstatning efter forslaget til lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD, sidestilles med løbende udbetaling af erhvervsevnetabserstatning efter

lov om arbejdsskadesikring. Det betyder, at kommunen ligesom ved løbende udbetaling af erhvervsevnetabserstatning efter lov om arbejdsskadesikring skal nedsætte revalideringsydelsen med indtægter fra løbende udbetalinger af erhvervsevnetabserstatning efter forslaget til lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD, i det omfang disse indtægter sammenlagt med revalideringsydelsen overstiger revalidandens hidtidige arbejdsindtægter, jf. § 59, stk. 1, 2. pkt., i lov om aktiv social politik.

Til nr. 5-7 (§ 94, stk. 3)

Efter gældende regler kan kommunen træffe afgørelse om tilbagebetaling af hjælpen, når en person, der har modtaget hjælp, senere får udbetalt en erstatning, et underholdsbidrag eller lignende, der dækker samme tidsrum og samme formål som den udbetalte hjælp, jf. § 94, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik. Efter bestemmelsens stk. 3 kan kommunen dog ikke træffe afgørelse om tilbagebetaling, når en erstatning for tab af erhvervsevne udbetales som følge af personskade efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, lov om erstatningsansvar eller lov om arbejdsskadesikring.

Efter ordlyden af § 94 gælder det således for så vidt angår erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter lov om arbejdsskadesikring, og som udbetales på et senere tidspunkt, men for en tid hvor kommunen har udbetalt hjælp til forsørgelse for samme tid og til samme formål, at kommunen ikke kan kræve tilbagebetaling.

Det foreslås, at § 94 ændres, således at erstatninger til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD behandles på samme måde som erstatning efter arbejdsskadesikringsloven. Det betyder, at kommunen ifølge forslaget til § 94, stk. 3, nr. 4, ikke kan træffe beslutning om tilbagebetaling, når disse erstatninger til soldater m.v. med sent diagnosticeret PTSD udbetales.

Forslaget til nr. 5 og 6 er konsekvenser af forslaget til nr. 7.

Til § 9

(Ændring af lov om social pension)

Efter gældende regler i § 14 c, stk. 1, i lov om social pension bortses der ved opgørelse af formue efter lovens § 14 b fra erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter en række love, der opregnes i bestemmelsens nr. 1-9, herunder efter lov om sikring mod følger af arbejdsskade.

Med lovforslaget om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD etableres der en supplerende mulighed for at yde erstatning og godtgørelse i tilfælde, hvor erstatning og godtgørelse ikke kan opnås efter lov om arbejdsskadesikring på grund af manglende dokumentation for sygdommens udbrud i tilknytning til tjenesten.

Formålet med lovforslaget om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD er at udvide de gældende muligheder for erstatning efter lov om arbejdsskadesikring, hvortil der henvises i lovforslaget med hensyn til fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning og godtgørelse.

Det foreslås på den baggrund, at erstatninger efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD sidestilles med erstatninger efter lov om arbejdsskadesikring ved opgørelse af formue efter reglerne i lov om social pension.

Forslaget til affattelse af § 14 c, stk. 1, nr. 4, i lov om social pension betyder, at der skal ses bort fra formue, der hidrører fra en udbetaling efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte

soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD, ved formueopgørelsen efter § 14 b, i lov om social pension.

Efter den gældende § 14 c, stk. 2, i lov om social pension bortses desuden fra formue, som skyldes beløb, der er udbetalt som godtgørelse for varigt mén og ikke-økonomisk skade. Denne bestemmelse finder også anvendelse, når sådanne beløb udbetales efter den foreslåede lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD.

Til § 10

(Ændring af lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.)

Til nr. 1

Efter gældende regler i § 20, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. bortses der ved opgørelse af formue efter lovens § 19 fra erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter en række love, der opregnes i bestemmelsens nr. 1-9, herunder efter lov om sikring mod følger af arbejdsskade.

Med lovforslaget om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD etableres der en supplerende mulighed for at yde erstatning og godtgørelse i tilfælde, hvor erstatning og godtgørelse ikke kan opnås efter lov om arbejdsskadesikring på grund af manglende dokumentation for sygdommens udbrud i tilknytning til tjenesten.

Formålet med lovforslaget om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD er at udvide de gældende muligheder for erstatning efter lov om arbejdsskadesikring, hvortil der henvises i lovforslaget med hensyn til fastsættelse, beregning og udbetaling af erstatning og godtgørelse.

Der foreslås på den baggrund, at erstatninger efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD sidestilles med erstatninger efter lov om arbejdsskadesikring ved opgørelse af formue efter reglerne i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Forslaget til affattelse af § 20, stk. 1, nr. 4, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. betyder, at der skal ses bort fra formue, der hidrører fra en udbetaling efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD, ved formueopgørelsen efter § 19, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Efter den gældende § 20, stk. 2, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. bortses desuden fra formue, som skyldes beløb, der er udbetalt som godtgørelse for varigt mén og ikke-økonomisk skade. Denne bestemmelse finder også anvendelse, når sådanne beløb udbetales efter den foreslåede lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD.

Til nr. 2

Ved en lovteknisk fejl er der i § 23, stk. 2, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. fejlagtigt henvist til § 17, stk. 2. Henvisningen skal rettelig være til § 17, stk. 3. Med forslaget foreslås fejlen udbedret.

Til § 11

(Ændring af ligningsloven)

Til nr. 1

Der foreslås en rettelse af henvisningsfejl, der er opstået som følge af ændringer i arbejdsskadesikringsloven ved lov nr. 496 af 6. juni 2007 om ændring af lov om arbejdsskadesikring og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Derudover tilføjes en henvisning til § 27 i lov om arbejdsskadesikring. Bestemmelsen udvides ikke herved.

Til nr. 2

Det foreslås, at erstatningsbeløb tilkendt i henhold til lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD, der udbetales som kapitalbeløb efter § 17, stk. 7, 4. og 5. pkt. og § 27 i arbejdsskadesikringsloven, er skattefrie ligesom øvrige erstatningsbeløb udbetalt efter § 17, stk. 7, 4. og 5. pkt. samt § 27 i lov om arbejdsskadesikring.

Til § 12

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale afgrænsning.

Arbejdsskadesikringsloven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Det foreslås, at særordningen følger den territoriale afgrænsning af arbejdsskadesikringsloven.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
§ 14... Stk. 3. Der skal tillige ses bort fra erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter 1) lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, 2) lov om erstatningsansvar eller 3) lov om arbejdsskadesikring. Stk. 4-5 ... § 59. Kommunen nedsætter revalideringsydelsen med indtægter fra løbende udbetalinger fra forsikringer og pensionsordninger, herunder løbende udbetaling af erhvervsevnetabserstatning efter lov om arbejdsskadesikring. Disse indtægter trækkes dog kun fra i det omfang, de sammenlagt med revalideringsydelsen overstiger revalidendens hidtidige arbejdsindtægter. Stk. 2. ...	<i>Ændringer i anden lovgivning</i> § 8. I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 190 af 24. januar 2012, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 894 af 4. juli 2013, foretages følgende ændringer: 1. I § 14, stk. 3, nr. 2, ændres »erstatningsansvar eller« til: »erstatningsansvar,«. 2. I § 14, stk. 3, nr. 3, ændres arbejdsskadesikring.« til: »arbejdsskadesikring eller«. 3. I § 14, stk. 3, indsættes som nr.4: »4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.« 4. I § 59, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »herunder løbende udbetaling af erhvervsevnetabserstatning efter lov om arbejdsskadesikring«: »og efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.«
§ 94... Stk. 3. Kommunen kan endvidere ikke træffe beslutning om tilbagebetaling efter stk. 1, når en erstatning for tab af erhvervsevne udbetales som følge af personskade efter 1) lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, 2) lov om erstatningsansvar eller 3) lov om arbejdsskadesikring, bortset fra de tilfælde, der omfattes af den nævnte lovs § 29. Stk. 4... § 14 c. Ved opgørelse af formue efter § 14 b bortses fra erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter 1) lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, 2) lov om erstatningsansvar, 3) lov om sikring mod følger af arbejdsskade, 4) lov om erstatning for vaccinationsskader, 5) lov om patientforsikring,	5. I § 94, stk. 3, nr. 2, ændres »erstatningsansvar eller« til: »erstatningsansvar,«. 6. I § 94, stk. 3, nr. 3, ændres »§ 29.« til: »§ 29, eller«. 7. I § 94, stk. 3, indsættes som nyt nr.: »4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.« § 9. I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 1116 af 23. september 2013, som ændret ved § 1 i lov nr.1386 af 28. december 2011 og § 11 i lov nr. 1380 af 23. december 2012, foretages følgende ændring: 1. I § 14 c, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer: »4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion,« Nr. 4-9 bliver herefter nr. 5-10. § 10. I lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. jf. lovbekendtgørelse nr. 1232 af 29. oktober 2013, foretages følgende ændringer:

6) lov om lægemiddelskader,	1. I § 20, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:
7) cirkulære om statens erstatningsordninger for deltagere i praktisk erhvervsorientering,	»4) lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion,«
8) lov om erstatning for skadelidte værnepligtige m.fl. eller	Nr. 4-9 bliver herefter nr. 5-10.
9) bestemmelser for ansættelse og aflønning af personel ansat på kontrakt i Beredskabskorpset i forbindelse med humanitært hjælpearbejde.	2. I § 23, stk. 2, ændres »§ 17, stk. 2« til: »§ 17, stk. 3«.
§ 20. Ved opgørelse af formue efter § 19 bortses fra erstatning for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter	§ 11. I ligningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 405 af 22. april 2013, som ændret blandt andet ved § 2 i lov nr. 1386 af 23. december 2012, § 9 i lov nr. 484 af 21. maj 2013 og senest ved § 5 i lov nr. 1347 af 3. december 2013, foretages følgende ændringer:
1) lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser,	1. I § 7, nr. 20, ændres »§ 17 stk. 7, 2. pkt., og § 85, stk. 7,« til »§ 17, stk. 7, 4. og 5. pkt. og § 27 samt § 85, stk. 5,»«
2) lov om erstatningsansvar,	2. I § 7, nr. 20, indsættes som 2. pkt.:
3) lov om sikring mod følger af arbejdsskade,	»Det samme gør sig gældende for kapitalbeløb, der udbetales i henhold til § 17, stk. 7, 4. og 5. pkt., og § 27 i lov om arbejdsskadesikring, når erstatningen er tilkendt efter lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion.«
4) lov om erstatning for vaccinationsskader,	
5) lov om patientforsikring,	
6) lov om lægemiddelskader,	
7) cirkulære om statens erstatningsordninger for deltagere i praktisk erhvervsorientering,	
8) lov om erstatning for skadelidte værnepligtige m.fl. eller	
9) bestemmelser for ansættelse og aflønning af personel ansat på kontrakt i beredskabskorpset i forbindelse med humanitært hjælpearbejde.	
...	
§ 23. Ansøgning om pension indgives til kommunalbestyrelsen, jf. dog stk. 2.	
Stk. 2. Ansøgning om varmetillæg efter § 17, stk. 1, og petroleumstillæg efter § 17, stk. 2, indgives til Udbetaling Danmark.	
§ 7. Til den skattepligtige indkomst medregnes ikke:	
1) ...	
....	
20) Engangsbeløb, der udbetales til den erstatningsberettigede efter § 32, stk. 7 eller 8, eller § 36, stk. 4 eller 5, i lov om sikring mod følger af arbejdsskade, jf. § 85 a, stk. 2, i lov om	

arbejdsskadesikring, samt kapitalbeløb, der udbetales til den erstatningsberettigede efter § 17, stk. 7, 2. pkt., og § 85, stk. 7, i lov om arbejdsskadesikring.	
--	--